

Hrvatsko reumatološko društvo Hrvatskoga liječničkog zbora

Srđan Novak¹✉, Simeon Grazio²

¹Zavod za kliničku imunologiju i reumatologiju, KBC Rijeka, Rijeka

²Klinika za reumatologiju, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju, KBC Sestre milosrdnice, Zagreb

Začetci Hrvatskoga reumatološkog društva (HRD) počinju 30. lipnja 1947., kada je u prostorijama Centralne reuma-stanice u Mihanovićevoj ulici 3 u Zagrebu održana osnivačka skupština Sekcije za reumatologiju, fizikalnu medicinu i balneoklimatologiju Zbora liječnika Hrvatske. Prim. Drago Čop bio je inicijator osnivanja sekcije, a s obzirom na to da je reumatologija kao struka u cijelom svijetu bila tek u začetcima, okupio je kolege iz različitih struka. Članovi-osnivači Sekcije te 1947. godine bili su: Jozo Budak, Josip Breitenfeld, Drago Čop, Herman Jurak, Danko Riessner, Dinko Sučić, Lujo Thaller, Leo Trauner i Anka Zdunić. Prvi predsjednik od 1947. do 1949. bio je prof. Jozo Budak (Bolnica „Dr. Mladen Stojanović“, sada KBC Sestre milosrdnice), a tajnik dr. Leo Trauner. Od 1947. godine sekcija počinje s intenzivnim radom te u izvješću stoji da je već te godine održala dva stručna sastanka.

Od 1949. do 1961. predsjednik je bio prim. Drago Čop (Centralna reuma-stanica Zagreb), a od 1962. do 1965. doc. Oskar Plevko (KBC Zagreb). U razdoblju od 1947. do 1966. održano je 137 sastanaka, a teme iz reumatologije bile su zastupljene u 58% njih. Godine 1966. Sekcija za reumatologiju, fizikalnu medicinu i balneoklimatologiju razdvaja se na samostalne sekcije, pa je tako osnovana Reumatološka sekcija Zbora liječnika Hrvatske, koja je službeno konstituirana 1. veljače 1967. Prvi predsjednik Reumatološke sekcije bio je prof. dr. sc. Theodor Dürriegl (KBC Zagreb) koji je obnašao dužnost od 1965. do 1977. godine.

Od 1977. do 1985. predsjednik je bio prof. dr. sc. Ivo Jajić (KBC Sestre milosrdnice, Zagreb), a od 1985. do 1992. prof. dr. sc. Zlatko Domljan (KBC Zagreb). Konačno, 10. lipnja 1992. u prostorijama Hrvatskoga liječničkog zbora u Zagrebu održana je osnivačka skupština Hrvatskoga reumatološkog društva (HRD) u prisutnosti 55 članova dotadašnje Reumatološke sekcije. Za predsjednika izabran je prof. dr. sc. Zlatko Domljan, za dopredsjednicu prof. dr. sc. Nada Čikeš (KBC Zagreb), a za tajnika prim. mr. sc. Goran Ivanišević (KBC Zagreb). Prof. dr. sc. Zlatko Domljan bio je predsjednik Hrvatskoga reumatološkog društva 1992. – 1996., prof. dr. sc. Ivo Jajić (KBC Sestre milosrdnice) od 1996. do 1998., prof. dr. sc. Božidar Ćurković (KBC Zagreb) od 1998. do 2006., prof. dr. sc. Đurđica Babić Naglič (KBC Zagreb) od 2006. do 2015. godine. U svim je razdobljima do 2015. dopredsjednica Društva bila prof. dr. sc. Nada Čikeš (KBC Zagreb), dok je tajnik bio prim. mr. sc. Goran Ivanišević (KBC Zagreb).

Od 2015. do 2023. Društvom predsjedava prof. dr. sc. Branimir Anić (KBC Zagreb), prvi dopredsjednik je bio prof. dr. sc. Simeon Grazio (KBC Sestre milosrdnice), a drugi dopredsjednik prof. dr. sc. Srđan Novak (KBC Rijeka). Prim. Mirna Sentić (KBC Zagreb) bila je tajnica Društva od 2015. do 2021., a na toj dužnosti nadalje zamijenio ju je dr. Krešimir Rukavina (KBC Zagreb).

Od 1. siječnja 2024. predsjednik Društva je prof. dr. sc. Srđan Novak (KBC Rijeka), prva dopredsjednica je prof. dr. sc. Jasminka Milas Ahić (KBC Osijek), a druga dopredsjednica prof. dr. sc. Daniela Marasović-Krstulović (KBC Split).

PROF. DR. SC. BRANIMIR ANIĆ
NA OTVORENJU
25. HRD KONGRESA
U OPATJI 2023. GODINE

✉ Adresa za dopisivanje:

Srđan Novak; Zavod za kliničku imunologiju i reumatologiju, Klinički bolnički centar Rijeka, Rijeka

Godine 1993. HRD je primljeno u EULAR (od engl. *European League Against Rheumatism*) te je od tada njegov redoviti član. Predstavnici HRD-a kontinuirano aktivno sudjeluju u radu pojedinih odbora EULAR-a, a predsjednici HRD-a na godišnjim skupštinama EULAR-a te na sastancima nacionalnih organizacija.

Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju 2013. godine, HRD je postao punopravni član Sekcije za reumatologiju Europske unije liječnika specijalista (UEMS) i Europskog odbora za reumatologiju. Kao i ostala stručna društva HLZ-a punopravnim članstvom preuzeta je obveza sudjelovanja u svim aktivnostima UEMS-a, prvenstveno u unaprjeđenju specijalističkog usavršavanja i trajne medicinske izobrazbe europskih liječnika, izradi relevantnih dokumenata te donošenju preporuka i odluka vezanih uz specijalističku praksu. Ovo iskustvo je bilo ključno u izradi programa specijalističkog usavršavanja u Hrvatskoj te Pravilnika o specijalističkom usavršavanju 2011. godine. Do tada je HRD bio pridruženi član, a predstavnice su bile prof. dr. Nada Čikeš i prof. dr. Đurđa Babić-Naglić. Prof. Babić-Naglić zamijenio je dr. Miroslav Mayer 2014. godine. Prof. Čikeš izabrana je 2012. godine za predsjednicu Sekcije za reumatologiju UEMS-a i Europskog odbora za reumatologiju, što je obavljala do 2017. godine. U tom svojstvu vodila je izradu novog programa specijalističkog usavršavanja – *European Training Requirements (ETR) for the Specialty of Rheumatology*, koji je Vijeće UEMS-a prihvatilo 2014. godine. Unaprijedila je suradnju s EULAR-om te je tijekom pet godina sudjelovala u radu Izvršnog odbora EULAR-a. Posljednjih godina, posebno nakon pandemijske krize, prof. Čikeš i prof. Mayer sudjeluju u radnoj skupini koja povezuje aktivnost UEMS-a i EULAR-a na unaprjeđenju poslijediplomske izobrazbe reumatologa. Obje institucije zajedno usmjerene su na izradu novog dokumenta *ETR for specialty in Rheumatology*, koji će se temeljiti na principima medicinske izobrazbe temeljene na kompetencijama, posebno u izradi metoda praćenja napredovanja reumatološkog specijalizanta u samostalnom radu. U suradnji Reumatološke sekcije UEMS-a i EULAR-a prof. Čikeš i prof. Mayer sudjeluju i u pripremama europskoga specijalističkog ispita, te na programu izobrazbe mentora u okviru reumatološke specijalizacije. Prof. Čikeš je predstavnica Sekcije za reumatologiju u tijelima UEMS-a te je od 2020. godine predsjednica Odbora za Europske uvjete speci-

SL. 1. ČLANOVI UO HRD
U MANDATU 2024–2028.
– PROF. DR. SC. BRANIMIR ANIĆ,
PROF. DR. SC. MIRO MAYER,
PROF. DR. SC. JASMINKA
MILAS AHIĆ,
PROF. DR. SC. FRANE GRUBIŠIĆ,
PROF. DR. SC. DIJANA PERKOVIĆ,
PROF. DR. SC. SRĐAN NOVAK,
PROF. DR. SC. DANIELA
MARSOVIĆ-KRSTULOVIĆ,
PROF. DR. SC. SIMEON GRAZIO;
NEDOSTAJU: PROF. DR. SC.
NADICA LAKTAŠIĆ-ŽERJAVIĆ,
PROF. DR. SC. JOŠKO MITROVIĆ,
DOC. DR. SC. IVAN PAĐEN

SL. 2. PRVA SLIJEVA
JE PROF. DR. SC. JASMINKA
MILAS AHIĆ,
PROF. DR. SC. SRĐAN NOVAK
I IZV. PROF. DR. SC. DANIELA
MARSOVIĆ KRSTULOVIĆ

SL. 3. ČLANOVI SEKCIJE
ZA REUMATOLOGIJU UEMS-A
I EUROPSKOG ODBORA
ZA REUMATOLOGIJU
NA SASTANKU U PARIZU
2017. GODINE

jalističkog usavršavanja (*European Training Requirements Review Committee*); od 2020. do 2024. bila je dopredsjednica UEMS-a.

S ciljem što bolje povezanosti i edukacije hrvatskih reumatologa 1977. održani su prvi *Reumatološki dani* u Zadru, koji su se održavali i tijekom 1980-ih, da bi nakon osnutka HRD-a 1992. te nakon Domovinskog rata sazrelo vrijeme za organizaciju prvog kongresa Hrvatskoga reumatološkog društva, koji je održan u Opatiji od 21. do 23. travnja 1994. Drugi kongres ponovno je održan u Opatiji, 1997. godine. Od 1999. dogovoreno je da će se, po uzoru na EULAR-ov godišnji kongres, organizirati godišnji kongres tijekom jeseni na različitim lokacijama diljem Hrvatske, a tadašnje rukovodstvo društva uvelo je tradiciju da se godišnji kongres otvori memorijalnim predavanjem u spomen prim. Drage Čopa. Godišnji kongresi u pravilu se održavaju u listopadu te okupljaju reumatologe i srodne struke, najčešće fizijatre, a posjećuju ga i kolege iz zemalja u okruženju. Tradicija je da se izaberu glavne teme kongresa, u početku su bile dvije, ali ubrzo jedna glavna tema kongresa koja se obradi multidisciplinarno, sa svim novostima u dijagnostici i terapiji. Na kongresima su kao pozvani predavači sudjelovali i brojni uvaženi kolege iz inozemstva, uključujući i bivše i aktualne predsjednike EULAR-a. Reumatolozi iz Hrvatske kao i iz zemalja u okruženju redovito prijavljuju rezultate svojih istraživanja te zanimljive kliničke slučajeve koji nakon recenzija znanstvenog odbora kongresa budu prezentirani usmeno ili posterom. Unatrag nekoliko godina na kongresu svoju sekciju imaju mladi reumatolozi, u koju za predavače također pozivaju svoje kolege iz inozemstva, a organiziraju se i različite praktične radionice. Prošle godine od 18. do 21. listopada u Opatiji je održan jubilarni 25. kongres Hrvatskoga reumatološkog društva s međunarodnim sudjelovanjem, koji je okupio dosad najveći broj sudionika, 364, a glavna tema kongresa bila je *Reproduktivno zdravlje u reumatskim bolestima*. Od 24. do 27. listopada 2024. u planu je održavanje 26. godišnjeg kongresa Hrvatskoga reumatološkog društva u Rovinju. Godišnji kongresi svakako predstavljaju jednu od najvidljivijih aktivnosti HRD-a, te su osim za edukaciju važni i za međusobno povezivanje reumatologa. Godine 2009. HRD je organizirao Mediteranski reumatološki kongres (MCR) u Cavtatu kojim je predsjedavala prof. dr. Đurđica Babić Naglič, a 2018. Kongres reumato-

loga Centralne Europe (CECR) u Zagrebu, kojim je predsjedavao tadašnji predsjednik prof. dr. sc. Branimir Anić. Oba su bila uspješna i izazvala veliki interes kolega iz Europe. Sekcija za sistemska sklerozu kojom je predsjedavala prof. dr. sc. Dušanka Martinović Kaliterna (KBC Split) suorganizirala je važan europski (EUSTAR) tečaj iz sistemske skleroze koji je održan u veljači 2017. u Splitu. U nekoliko navrata HRD je bio suorganizator EULAR-ovih tečajeva muskuloskeletnog ultrazvuka za reumatologe koji su se održali u Zagrebu i kojima je predsjedavao prof. dr. sc. Porin Perić (KBC Zagreb). Godine 2019. HRD je suorganizirao internacionalni tečaj ultrazvuka u reumatoidnom artritisu koji je vodio prof. dr. sc. Miroslav Majer (KBC Zagreb). U ožujku 2024. HRD je bio suorganizator međunarodnog tečaja ultrazvuka u spondilitisima koji je organizirao prof. dr. sc. Miroslav Majer (KBC Zagreb), a u svibnju 2024. Prvog hrvatskog simpozija o aksijalnom spondilitisima uz sudjelovanje eminentnih predavača iz Europe, koji su organizirali prof. dr. sc. Simeon Grazio i prof. dr. sc. Frane Grubišić (oba iz KBC-a Sestre milosrdnice, Zagreb). Društvo redovito organizira i druge sastanke, tematske simpozije, edukacijske radionice kao i lokalne sastanke u manjim bolnicama, kojima se između ostalog želi ukazati na važnost reumatološke struke, ali i na nedostatak reumatologa u RH. U godinama pandemije COVID-19, a na poticaj tadašnjeg predsjednika prof. dr. sc. Branimira Anića, HRD je započelo i s organiziranjem *webinara*, što se pokazalo kao dobar format te se isti održavaju i dalje. Organiziraju se u suradnji s referentnim centrima Ministarstva zdravstva RH za pojedine bolesti ili pak u suradnji sa zavodima za reumatologiju različitih reumatoloških klinika i zavoda. Među ostalim, njima se obilježavaju *Svjetski dan lupusa* i *Svjetski dan sistemske skleroze*. Uz edukaciju članova Društva, Društvo radi na podizanju svijesti o reumatskim bolestima, što prvenstveno podrazumijeva njihovo rano prepoznavanje, te provodi javnozdravstvene akcije u tom smislu. Jedna je od takvih aktivnosti više puta održana utrka *Reumatlon* koje je HRD organizirao u suradnji s udrugom bolesnika *Remisija*, u kojoj uz zdravstvene djelatnike sudjeluju i pacijenti te se i na taj način, osim ukazivanja na važnost tjelesne aktivnosti, podiže svijest o reumatskim bolestima. Društvo usko surađuje s udrugama bolesnika oboljelih od reumatskih bolesti, a takve suradnje, npr. s udrugom *Remisija*

Sl. 4. "MINI REUMATLON", ZAGREB, BUNDEK 2018.

SL. 5. REUMATLON, ŠIBENIK,
KONGRES HRD-A

značajno su doprinijele dostupnosti suvremenih terapija našim bolesnicima, dok je suradnja s *Hrvatskom ligom protiv reumatizma* doprinijela edukaciji i podizanju svijesti o reumatskim bolestima. Unutar HRD-a aktivno je i nekoliko sekcija, kao npr. Sekcija za sistemsku sklerozu, Sekcija mladih reumatologa, te o nedavno obnovljena Sekcija za pedijatrijsku reumatologiju.

Jedna od važnih aktivnosti HRD-a svakako je izdavanje časopisa *Reumatizam*, koji je započeo izlaziti 1954. godine. Časopis je utemeljio prim. dr. Drago Čop u vrijeme kada se obilježavala 80. obljetnica osnutka Hrvatskoga liječničkoga zbora i njegova glasila *Liječničkog vjesnika*. Dr. Čop je kao prvi urednik (1954. – 1963.) časopis ustanovio s idejom da prvenstveno bude informativan i edukativan za liječnike koji se u kliničkoj praksi susreću s reumatološkim bolesnicima, a isprva je bio namijenjen poslijediplomskom usavršavanju liječnika obiteljske medicine. Nakon tragične smrti dr. Čopa, uredništvo je preuzeo dotadašnji tajnik časopisa prof. dr. sc. Theodor Dürriegl, koji je njegov urednik bio čak 27 godina (1963. – 1990.). U želji da časopis bude što atraktivniji i edukativniji, prof. Dürriegl je između ostalog pokrenuo i objavljivanje testova za provjeru znanja liječnika te referata sa sekcijских sastanaka. Napredak struke i osobito nove znanstvene spoznaje dovele su do postupnog podizanja kvalitete časopisa. Sljedeći glavni urednici bili su prof. dr. sc. Ivo Jajić (1991. – 1998.) i prim. mr. sc. Goran Ivanišević (1999. – 2013.). Časopis je zadržao kontinuitet izlaženja te su izlazila dva broja godišnje, od kojih je broj 2 bio kongresni broj, a vezano za početak organiziranja hrvatskih godišnjih reumatoloških kongresa (od 1999. godine).

Godine 2014. dužnost glavnog urednika preuzeo je prof. dr. sc. Simeon Grazio koji je obavljao tu dužnost do 2023. godine. Profesor Grazio nastavio je unaprjeđivati časopis, godišnje se objavljuju dva redovita broja te kongresni suplement. Povećan je broj članova uredničkoga odbora, uključujući i eminentne inozemne stručnjake iz više zemalja (Njemačka, Mađarska, Italija, Češka, Slovenija, Bosna i Hercegovina), savjetnik za znanost je Armen Yuri Gasparyan, glavni urednik jednog od najpoznatijih svjetskih reumatoloških časopisa *Rheumatology International*, dok je Olena Zimba, iskusna u uredničkim poslovima međunarodno priznatih časopisa, urednica za edukaciju i socijalne medije. Svim se člancima dodjeljuje DOI (*Digital Object Identifier*), standardni jedinstveni identifikacijski broj, a ostvareni su i svi administrativni zahtjevi za indeksiranje časopisa u nekoj od svjetskih baza. Jedno od važnih postignuća je nova mrežna stranica časopisa, na kojoj se mogu naći svi članci od 2004. do danas, koji su postavljeni i na *Hrčak*, portal

SL. 6. NASLOVNICA
ČASOPISA REUMATIZAM

hrvatskih znanstvenih časopisa. U tijeku mandata profesora Grazia *Reumatizam* je usmjeren prema objavi kvalitetnih stručnih radova te je u tom smislu uvedena *slijepa* recenzija dvaju stručnjaka. Od 2019. časopis izlazi dvojezično, na hrvatskom i na engleskom jeziku, s paralelnim prikazom unutar pojedinog članka. Od 2020. ustanovljena je nagrada za najbolji rad objavljen u *Reumatizmu* u prethodnoj godini, koji biraju članovi Uredničkog odbora, kao još jedan poticaj za objavu radova u časopisu. Recentno je upravni odbor HRD-a za novoga glavnog urednika izabrao doc. dr. sc. Ivana Pađena (KBC Zagreb).

Društvo također pruža potporu svojim članovima u stručnom i znanstvenom usavršavanju, napose mladima. Također, aktivno je i u donošenju te ažuriranju postojećih stručnih smjernica za reumatske bolesti za koje postoji stručna potreba, a iste se objavljuju u časopisima kao što su *Liječnički vjesnik* i *Reumatizam* te na mrežnoj stranici Društva: www.reumatologija.org. Na navedenoj stranici mogu se između ostalog naći i informacije o svim dosadašnjim dužnosnicima Društva.

Zahvala: Autori zahvaljuju prof. dr. sc. Branimiru Aniću, prof. dr. sc. Nadi Čikeš i prof. dr. sc. Miroslavu Mayeru na pomoći prilikom skupljanja podataka za ovaj članak.

LITERATURA

1. *Dürriegl T, Ivanišević G.* Reumatologija u Hrvatskoj, 1 izd. Zagreb: Hrvatski liječnički zbor – Hrvatsko reumatološko društvo; 2005.
2. *Ivanišević G.* Iz prošlosti Hrvatskog reumatološkog društva. *Reumatizam.* 2008;55(2):11-25.
4. *Ivanišević G.* Šezdeset godina Reumatizma. *Reumatizam.* 2013;60(1):5-7.
5. *Grazio S.* Osvrt na kraju mandata glavnog urednika časopisa *Reumatizam*, 2014–2023. *Reumatizam.* 2023;70(2):57-62.

